

Propunere de politică publică:

Consolidarea unui statut societal al artistului, autorului, creatorului în România

Acest document de propunere de politică publică urmărește formatul propus prin HG 775/2005 și este o versiune compactă, respectând rigorile standard stabilite de Secretariatul General al Guvernului, aprobate prin Decizia Prim-ministrului nr. 297/2016. Pentru elaborarea acestuia a fost creat un document mai amplu, de peste 250 de pagini, care detaliază date existente în prezentul format. (august 2019)

Cuprins

I. Instituția inițiatoare.....	pg. 2
II. Denumirea propunerii de politică publică.....	pg. 2
III. Contextul internațional și național	pg. 2
IV: Contextul propunerii de politică publică.....	pg. 2
V. Formularea stării de fapt și fundamentarea problemei.....	pg. 4
V.a. Formularea stării de fapt.....	pg. 4
V.b. Fundamentarea problemei.....	pg. 6
1) Definiția artistului, creatorului, autorului în legislația națională.....	pg. 8
2) Statutul fiscal și social al artistului din legislația națională.....	pg. 8
3) Statutul educațional al artistului în legislația națională.....	pg. 9
4) Statutul profesional al artistului în legislația națională.....	pg. 10
V.b.1. Problema identificată.....	pg. 11
V.b.2. Soluția propusă.....	pg. 11
VI. Scop.....	pg. 12
VII. Obiective generale și specifice	pg. 13
VIII. Variante de soluționare propuse	pg. 13
VIII.a. Varianta 1 de soluționare (recomandată): Consolidarea unui statut al artistului printr-o clarificare prin armonizare (corelare și modificare) legislativă a acestei condiții sociale și profesionale.....	pg. 13
VIII.b. Varianta 2 de soluționare - Instituirea unei legi noi care definește artistul, creatorul, autorul.....	pg. 18
VIII.c. Varianta 3 de soluționare - Menținerea status quo-ului, a cadrului legal existent.....	pg. 19

I. Instituția inițiatore: Asociația Culturală Flower Power

II. Denumirea PPP: Consolidarea unui statut societal al artistului, autorului, creatorului în România

III. Contextul internațional și național

Pentru conturarea contextului internațional s-au avut în vedere Convenția de la Berna pentru producția operelor literare și artistice din 1886 cât și documentele UNESCO făcute în direcția unui Statut al Artistului - Recomandarea UNESCO privind Statutul Artistului de la a 21 întâlnire de la Belgrad, 23.09-28.10.1980 și Raportul analitic din 2015 privind implementarea Recomandării UNESCO privind Statutul Artistului din 1980 (acesta fiind cel mai recent, următorul fiind pregătit pentru noiembrie 2019), Rezoluția Parlamentului European din 7.06.2007 privind statutul social al artiștilor (2006/2249(INI) dar și Directiva 2014/26/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26.02.2014 privind gestiunea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe, cu transpunere în legislația românească până la 30.03.2019. În România, pentru prezenta PPP ne-am plasat în cadrul de referință al **Strategiei pentru Cultură și Patrimoniu Național 2016-2022**, care, deși neadoptată, rămâne un document esențial la nivel național privind domeniul cultural extins. Aplicat politicii publice de față, în Strategie se statuează unul dintre obiectivele generale, care menționează îmbunătățirea statutului socio-profesional și a condiției creatorului, ca punct strategic.

Identificarea elementelor legislative, sociale, profesionale privind un statut al artistului în România a fost a fost posibilă datorită unei priviri largi asupra problematicilor compuse din sectorul cultural extins dar și a altor secțiuni societale (economice, legislative, sociale etc.), prin studiile din cadrul proiectului mai jos menționat și prin consultarea altor documente de tip strategii, analize etc.

Astfel că nevoia unei mai bune protecții sociale a artistului sau a unor facilități și drepturi recunoscute și/sau acordate artistului și-au găsit posibile rezolvări la nivel sistemic, prin reducerea nivelului sub-informării cronice a artiștilor și lucrătorilor culturali și prin clarificări datorate unor propuneri de normări legislative a structurilor asociative reprezentative sectorului cultural extins.

Rezolvarea unor dificultăți punctuale (juridice, sociale, administrative) sau de „breaslă” este propusă prin câteva soluții cheie, la nivel legislativ și administrativ, care, aplicate, decongestionează multiple zone financiare ce pot asigura sustenabilitate sectorului cultural extins. Soluțiile propuse pun în practică concepte dar și drepturi fundamentale precum transparență, libertate de asociere, egalitate de șanse, toleranță (acceptarea specificității domeniului). De asemenea, s-au luat în considerare privirea condiției artistului în ansamblu (societal), a artistului în sens extins (prin adăugarea creatorului și autorului și definiții și propuneri de normări) și a artistului ca individ și profesionist reprezentat în interesele sale de asociații profesionale de profil (numite în prezenta PPP uniuni de creație / uniuni de creatori / organizații de creatori și propuse spre normare legislativă).

IV. Contextul propunerii de politică publică, din cadrul proiectului „Cultura Alternativă”

„Cultura Alternativă”, derulat de Asociația Culturală Flower Power și destinat persoanelor și entităților relevante din domeniul cultural, în direcția consolidării capacității acestora în inițierea de politici publice culturale, are ca obiectiv specific formularea unei propuneri alternative la politicile publice care să conducă la îmbunătățirea Statutului Artistului. Proiectul este cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă și se desfășoară în perioada aprilie 2018-septembrie 2019.

Prima schiță a prezentei politici publice, pe formatul HG nr. 775/2005, a fost formulată pe anumite capitole de un grup de 20 de persoane din domeniul cultural extins în cadrul unei tabere de instruire în din ianuarie 2019, luând în considerare feedback-uri valoroase privind problematicile și soluțiile posibile, fie sectorial fie sistemic, adunate prin diferite tipuri de instrumente produse în cadrul proiectului în 2018: un chestionar online de percepție (300 de respondenți), 9 dezbateri în țară (191 participanți) și 5 întâlniri de lucru cu artiști în țară (100 de persoane). Ulterior, s-au adăugat propuneri de soluționări în cadrul a 17 întâlniri de lucru cu 55 de specialiști și persoane și entități cu interese în domeniul cultural extins (stakeholderi).

Pentru fundamentare s-au folosit, pe lângă studii locale și internaționale, o cercetare legislativă pe un mix de peste 120 de legi românești, cu adresa directă și conexă la artist și la mediul cultural, și analize create în cadrul proiectului. Acestea sunt disponibile pe site-ul proiectului (www.statutulartistului.ro) în variantă rezumat și în variantă completă. O scurtă trecere în revistă a acestora poate fi regăsită mai jos. Varianta actuală a prezentei politici publice, supusă consultării publice, a fost pregătită de un grup de experți atrași de proiect. Ulterior consultării, au fost inițiate o serie de întâlniri strategice cu reprezentanți ai autorităților publice competente pentru parcurgerea circuitului legislativ necesar prezentării și avizării favorabile a politicii publice privind **Consolidarea unui statut socio-profesional al artistului, autorului, creatorului în România.**

Sondajul de percepție (septembrie 2018) s-a adresat adresat artiștilor/creatorilor/autorilor și operatorilor culturali de drept public sau privat din România și a avut ca scop evaluarea și măsurarea stării de fapt a lumii artistice din România pornind de la nevoile curente ale artiștilor și barierele întâmpinate în desfășurarea activității în domeniul artistic și trecând prin percepții privind accesul pe piața muncii, cunoașterea și percepții asupra legislației care îi vizează direct, precum și afiliere la diferite organisme din domeniu și beneficii în urma acestei afiliere. (analiza rezultatelor sondajului după 4 luni - 300 de respondenți - Resurse).

Analiză asupra domeniului activități culturale și de spectacol (august 2018) (Resurse)

Analiza ia în considerare datele oficiale disponibile la Institutul Național de Statistică cu scopul de a avea un suport, o bază de pornire care să ajute fundamentarea și conturarea unei politici publice ce vizează statutul artistului în România. Rațiunea selectării acestor sectoare economice a pornit de la faptul că industria este principalul contributor în PIB (aproximativ 23%) și domeniul în care activează cea mai mare pondere dintre personale ocupate, comerțul este al doilea mare contributor la PIB (circa 20%) și sectorul servicii, cu cea mai mare parte de forță de muncă ocupată. A fost introdus în analiză și sectorul ITC cu o contribuție de circa 6% în PIB și aprox. dublu forță de muncă ocupată comparativ cu activitățile culturale și de spectacol (aprox. 4% contribuție PIB).

Studiu calitativ cu privire la bunele practici de politici publice în domeniul cultural - Statutul artistului independent în 5 state europene (august 2018) (Resurse)

Elaborarea prezentului studiu calitativ s-a făcut cu privire la bunele practici de politici publice în domeniul cultural, la nivel internațional, în cadrul căruia se identifică și centralizează bunele practici la nivel internațional în domeniul culturii reprezintă una dintre bazele resurselor teoretice pentru stabilirea itemilor dintr-o politică publică privind statutul artistului. Studiul conține analiza legislației, strategiilor și politicilor publice din domeniul culturii, cu accent pe relația artistului independent cu statul, în cinci țări europene, selectate după criterii precum asemănarea la nivel de organizare cu statul român, eficiența modului de organizare a politicilor culturale. Statele selectate au fost Franța, Marea Britania, Germania, Danemarca și Slovacia.

Analiză legislativă aplicată (ianuarie 2019) (Resurse)

În cadrul studiului au fost privite mai atent Legea nr. 8/1996 privind drepturile de autor și drepturile conexe, Legea nr. 8/2006 privind instituirea indemnizației pentru pensionarii sistemului public de pensii, membri ai uniunilor de creatori legal constituite și recunoscute ca persoane juridice de utilitate publică, modificată și completată, Ordonanța de urgență a guvernului nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale, Legea nr. 200/2004 privind recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din România, Codul fiscal și Legea educației naționale nr. 1/2011.

V. Formularea stării de fapt și fundamentarea problemei

V.a. Formularea stării de fapt

S-a inițiat prezenta propunere de politică publică (PPP) privind consolidarea statutului societal al artistului,

luând în considerare:

- 1)un istoric al inițiativelor privind statutul artistului, în sens larg, și ecosistemele din jurul acestuia (www.statutulartistului.ro/istoric),
- 2)rezultatele unui chestionar online de percepție derulat în 2018 (aproximativ 300 de respondenți),
- 3)feedback-urile obținute din 9 dezbateri în țară (191 participanți), 5 întâlniri de lucru cu artiști în țară (100 de persoane) - în 2018 și 17 întâlniri de lucru cu 55 de specialiști și stakeholderi - în 2019;

în urma unei analize a:

- 4)unui mix de 120 de legi sistemice, sectoriale și speciale privind artistul, creatorul, autorul în mod direct sau indirect,
- 5)și a peste 100 de resurse informative (strategii, programe, analize, rapoarte naționale și internaționale, cărți, manuale, articole, surse oficiale de instituții publice);

analizând și observând:

6)lipsa definiției uniunii de creație / uniunii de creatori / organizației de creatori (titulaturi găsite disparat), lucru ce a condus la facilități, drepturi și obligații neunitare

și

7) **normarea prezentă a direcționării** de resurse financiare către anumite uniuni de creație/organizații de creatori, ce a condus la o **lipsă de transparență** a folosirii acestor resurse și la o **inegalitate de șanse privind accesul** la aceste resurse,

cu următoarele referințe legislative:

-DECRET-LEGE nr. 27 din 14 ianuarie 1990 privind organizarea și funcționarea în condiții de autonomie economică a organizațiilor de scriitori, artiști plastici și compozitori, creatori de film și de teatru

-Legea dialogului social nr. 62/2011

-Legea nr. 35/1994, republicată în M.Of. nr. 507/2008, privind timbrul literar, cinematografic, teatral, muzical, folcloric, al artelor plastice, al arhitecturii și de divertisment;

-Ordinul Ministerului Culturii și Cultelor nr. 2823/2003 pentru aprobarea normei metodologice privind perceperea, încasarea, utilizarea, evidența și controlul destinației sumelor rezultate din aplicarea timbrului literar, cinematografic, teatral, muzical, folcloric, al artelor plastice, al arhitecturii și de divertisment, precum și procedura de solicitare și comunicare a opțiunilor titularilor de drepturi de autor sau ale titularilor de drepturi conexe dreptului de autor ori, după caz, ale moștenitorilor acestora din 14.10.2003;

-Legea 8/2006 privind instituirea indemnizației pentru pensionarii sistemului public de pensii, membri ai uniunilor de creatori legal constituite și recunoscute ca persoane juridice de utilitate publică, modificată și completată;

-Legea nr. 136/2015 pentru finanțarea revistelor de cultură reprezentative din România, acordată distinct pentru revistele uniunilor de creatori din România

-Ordinul Ministerului Culturii și Cultelor nr. 2664/2003 pentru aprobarea Criteriilor și procedurii de acordare a statutului de utilitate publică asociațiilor, fundațiilor și federațiilor care desfășoară activități din sfera de competență a Ministerului Culturii și Cultelor

-Ordonanța nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, aprobată cu modificări prin Legea nr. 246/2005,

cu următoarele informații cantitative:

-indemnizație lunară pentru pensionari – membri ale uniunilor de creatori, legal constituite: la nivelul lunii iunie 2016, Ministerul Muncii comunica 11.700 beneficiari – total cuantum 8.640.635 lei lunar.

(cf Informării privind situația statistică și principalele concluzii rezultând din evaluarea aplicării cadrului legal privitor la situația asociațiilor și fundațiilor de utilitate publică, Ministerul pentru Consultare Publică și Dialog Civic (MCPDC) 2016)

8) **normarea prezentă a direcționării** de resurse financiare către asociații sau fundații de utilitate publică, **lipsa de transparență** a acestei direcționări

cu următoarele referințe legislative:

-O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații;

-Legea nr. 246/2005 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificări

-Criteriile de acordare a statutului de utilitate publică asociațiilor, fundațiilor și federațiilor care desfășoară activități din sfera de competență a Ministerului Culturii și Cultelor | Ordin 2664/2003

și cu următoarele informații de tip analiză:

Un număr total de 144 de organizații cu statut de utilitate publică acordat prin Hotărâre a Guvernului în perioada aprilie 2000 – 10 decembrie 2018, în temeiul prevederilor O.G. nr. 26/2000 completată și modificată. **Statutul de utilitate publică a fost acordat unei întregi serii de persoane juridice prin intermediul unor alte acte normative, anterioare sau ulterioare O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, modificată și completată, derogând de la prevederile-cadru stipulate în prezent prin acest act normativ. A fost identificat un număr total de 2546 de persoane juridice cu statut de utilitate publică** acordat pe baza unor acte normative speciale.

Organizațiile amintite nu se supun unei proceduri care să constate eligibilitatea acestora pentru a beneficia de statutul de utilitate publică, ele deținându-l de drept, odată cu dobândirea personalității juridice. Deși O.G. nr. 26/2000 stipulează pentru persoanele juridice beneficiare ale statutului de utilitate publică o serie de obligații de comunicare și publicare a rapoartelor de activitate și situațiilor financiare anuale, **nu prevede un mecanism funcțional de monitorizare a activității organizațiilor raportată la criteriile îndeplinite în vederea obținerii statutului de utilitate publică. Reglementarea statutului de utilitate publică recunoscut conform prevederilor acestora derogă total de la normele instituite prin O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații,** precum și de la un act normativ special la altul, astfel încât, deși denumirea noțiunii coincide, conținutul acesteia și regimul juridic al statutului de utilitate publică al persoanelor juridice în cauză este complet diferit. (cf Analizei asupra asociațiilor de utilitate publică, începută în 2016 de Ministerul pentru Consultare Publică și Dialog Civic și continuată de Secretariatul General al Guvernului, decembrie 2018).

Un caz nementionat în analiza menționată este cel al **așezămintelor culturale**, instituții publice sau persoane juridice de drept privat, care desfășoară activități în domeniul cultural, de informare și de educație permanentă, reprezentând **servicii culturale de utilitate publică**, cu rol în asigurarea coeziunii sociale și a accesului comunitar la informație, cf Ordonanța nr. 118/2006 privind înființarea, organizarea și desfășurarea activității așezămintelor culturale, prin includerea tuturor modificărilor și completărilor aduse de către: Legea nr. 143 din 21 mai 2007; Ordonanța de Urgență nr. 65 din 27 iunie 2007; Legea nr. 357 din 3 decembrie 2007; Ordonanța de Urgență nr. 110 din 8 decembrie 2010; Ordonanța de Urgență nr. 16 din 19 august 2014; Ordonanța de Urgență nr. 58 din 22 septembrie 2014.

Abordarea Statutului, din prezentul document, din câteva puncte de referință - fiscal-economic, social, educațional și profesional - a avut și alte instrumente suport de tip documente de politică publică, programe și rapoarte, legislație, precum: Strategia Europa 2020, prin asumarea căreia se ia în considerare implementarea de către România a unuia dintre obiectivele strategice propuse - creștere **economică** inteligentă: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare, în cadrul Programului Național de Reformă (aprilie 2018); Codul fiscal actualizat 2019; Clasificatorul Ocupațiilor din România (COR); mix legislativ, inclusiv legislație cu privire la reglementări **sociale și profesionale**; Strategia Națională în domeniul politicii de **tineret** 2015-2020 și Strategia **educației** și formării profesionale din România 2016-2020. De asemenea, prezenta PPP a luat în considerare inițiativele anterioare și prezente în direcția statuării (www.statutulartistului.ro/istoric)

V. b. Fundamentarea problemei

Informațiile centralizate în cadrul prezentei PPP au rolul de a oferi imagini de ansamblu asupra domeniului cultural extins din punct de vedere social, economic, profesional, educațional, pentru a oferi posibilitatea actanților și decidenților de a interveni, când consideră necesar și în cunoștință de cauză, în direcția îmbunătățirii

continue a calității vieții atât a unora dintre membrii săi (artiști și lucrători culturali) cât și a celorlalți membri (prin intermediul muncii artiștilor și lucrătorilor culturali, pe care o considerăm vitală pentru creșterea calității vieții).

Termenul de „artist” este considerat în prezenta PPP ca o denumire umbrelă, în sens pozitiv, și ia în considerare atât diversitatea manifestărilor creative contemporane și specializările fiecărui domeniu cultural, cât și multitudinea definițiilor și reglementările inegale din legislația românească.

În direcția ideii de termeni incluzivi, s-a pornit de la terminologia UNESCO din **Recomandarea privind Statutul Artistului din 1980**. Termenul de „artist” include autorii, creatorii, performerii și interpreții care lucrează în domeniile: literatură (scriitori, traducători); arte performative și dramatice (inclusiv teatru de păpuși, circ și mime); dans; muzică (compozitori, muzicieni, cântăreți, coruri, aranșori, dirijori etc.); arte vizuale (pictura, sculptura, arta grafică, fotografie, multimedia etc.); mass-media audiovizuale (cinema, televiziune, radio, multimedia interactive etc.). **Termenul de „statut”** înseamnă poziția recunoscută și garantată a artiștilor într-o societate, bazată pe rolul important pe care îl joacă în ea și recunoașterea libertăților și drepturilor de care artiștii ar trebui să le beneficieze, inclusiv drepturile morale, economice și sociale, în special veniturile și securitatea socială, dar și obligațiile pe care aceștia le au, în vederea beneficiilor de respectivele drepturi și libertăți.

În prezenta PPP se consideră artist orice persoană care, cumulativ, i) se consideră pe sine artist și (ii) care a adus / căruia i-a fost adusă la cunoștința publicului sau a comunicat / i-a fost comunicată public o operă de artă, un produs cultural, un serviciu cultural, care a fost cumpărat, vizionat etc. de către acel public. Această poziționare reprezintă un statut în societate. Acest statut se consolidează prin reglementări legislative în direcția exercitării drepturilor fundamentale, precum cel de liberă exprimare, egalitate de șanse și liberă asociere, și în direcția unei echilibrări a unui statut societal. **Acest statut este de fapt o sumă de statute, fiscal, educațional, profesional.**

„Se consideră comunicare publică orice comunicare a unei opere, realizată direct sau prin orice mijloace tehnice, făcută într-un loc deschis publicului sau în orice loc în care se adună un număr de persoane care depășește cercul normal al unei familii și al cunoștințelor acesteia, (...) sau orice altă modalitate publică de execuție ori de prezentare directă a operei, (...) prezentarea într-un loc public, prin intermediul înregistrărilor sonore sau audiovizuale, precum și prezentarea într-un loc public, prin intermediul oricăror mijloace, a unei opere radiodifuzate (...)”. (art. 15 din Legea nr. 8/1996, cu modificările și completările ulterioare).

O menționare importantă se referă la faptul că prezentele statuări au abordări diverse asupra artistului - angajat, deținător de drepturi de autor, prestator de activități independente, organizat ca PFA – persoană fizică autorizată, antreprenor cultural (asociat în cadrul unei societăți, conform Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale), sau manager cultural (care lucrează în formate de tipul organizație non-profit sau prestator de servicii în cadrul unei convenții civile). Deci în statuarea artistului se ia în considerare nu doar artistul ci și întregul ecosistem / mediu / „câmp de producție” al acestuia și inclusiv faptul că artistul este în anumite cazuri, în diverse roluri/poziții și manager, antreprenor, prestator, titular de drept de autor etc.

Specificitatea sectorului cultural și creativ extins constă în:

a) diferențe între segmentarea domeniilor, aducerea sub aceeași umbrelă a anumitor domenii sau nu. Împărțirea domeniului cultural extins este aplicată de către diverse instituții sau documente programatice.

Enumerăm câteva dintre acestea:

-sectoarele culturale (produc și distribuie bunuri și servicii care, atunci când sunt create, sunt considerate ca având o caracteristică, utilizare sau scop specific care materializează sau transmite expresii culturale, independent de valoarea comercială pe care o pot avea): sectorul artelor tradiționale (artele spectacolului, artele vizuale, patrimoniul cultural – inclusiv sectorul public), filmele, DVD sau video, televiziunea și radiodifuziunea, jocurile video, noile mijloace de comunicare, muzica, presa și cărțile (cf Strategia pentru cultură și patrimoniu național 2016-2022, după Convenția privind protecția și promovarea diversității expresiilor culturale, UNESCO, 2005).

-sectoarele creative (utilizează cultura ca input și au o dimensiune cultural-creativă, chiar dacă producțiile lor sunt în principal funcționale și sunt considerate a desemna „orice activitate care realizează produse simbolice cu o puternică dependență față de elementele de proprietate intelectuală, destinată unei piețe cât mai larg): arhitectura și designul, și subsectoare precum grafica, moda sau publicitatea” (cf Strategia pentru cultură și patrimoniu național 2016-2022, după United Nations Conference on Trade and Development, 2004).

-artele vizuale, artele spectacolului, patrimoniu, film și video, televiziune și radio, software (inclusiv jocuri video), muzică, industria cărții, design, arhitectură (cf Strategia culturală și creativă a Bucureștiului 2015-2025)

-arte vizuale (pictură, sculptură, grafică, fotografie, videoart, instalație, ceramică, sticlă, metal, arte textile, tehnici mixte, experiment vizual și de animație, performance art, artă digitală), artele spectacolului, cultură scrisă, patrimoniu cultural mobil și imobil (cf Administrației Fondului Cultural Național)

-literatură (scriitori, traducători); arte performative și dramatice (inclusiv teatru de păpuși, circ și mimi); dans; muzică (compozitori, muzicieni, cântăreți, coruri, aranjori, dirijori etc.); arte vizuale (pictura, sculptura, arta grafică, fotografie, multimedia etc.); mass-media audiovizuale (cinema, televiziune, radio, multimedia interactive etc.) (cf UNESCO)

b)diferențe de definire și statuare a artistului în general, a autorului, a creatorului, a artistului interpret atât în zona legislativă cât și în cea socială, fiscală, educațională și profesională.

c)diferențe de legiferare, reglementare și normare a diferitelor domenii culturale și creative

Se aduc informații privind specificitatea sectorului cultural și creativ și situația actuală din România privind: 1) Definiția artistului în legislație; 2) Statutul fiscal și social al artistului; 3) Statutul educațional al artistului; 4) Statutul profesional al artistului.

1) Definiția artistului, creatorului, autorului în legislația națională

În PPP de față au fost centralizate definiții ale artistului, creatorului, autorului din legislația românească, din documente strategice la nivel național și din Clasificatorul Ocupațiilor din România, pentru a putea avea o privire de ansamblu privind reflectarea profesiei și statutului societal în general al acestuia. Au fost centralizate diferite definiții ale artistului, liber profesionistului, autorului sau a unor profesii creative dedicate (actor, arhitect etc.) din:

UNESCO, Strategia pentru cultură și patrimoniu național 2016-2022, Clasificatorul Ocupațiilor din România, Legea 8/1996 privind drepturile de autor; Legea nr. 74/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, Legea nr. 328/2006 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 39/2005 privind cinematografia, Legea nr. 109/2005, Ordonanța nr. 21/2007 privind instituțiile și companiile de spectacole sau concerte, precum și desfășurarea activității de impresariat artistic. (Anexe)

2) Statutul fiscal și social al artistului din legislația națională

Pentru exemplificarea acestui tip de statut au fost consultate o serie de resurse legislative. S-a remarcat faptul că facilități acordate pentru artiști, creatori, autori sunt valabile și disponibile și pentru lucrători culturali, numiți generic - de exemplu apartenența la o uniune de creație/organizație de creatori nu este exclusiv oferită artiștilor ci și managerilor culturali.

Statuarea fiscală și socială a fost împărțită în mai multe criterii, fiecare drept / facilitate fiind însoțit/ă de actul legislativ corespondent. Criteriile alese sunt: **acces la resurse pentru artiști și lucrători culturali, ca membri ai uniunilor de creatori** (DECRET-LEGE nr. 27 din 14 ianuarie 1990, Legea nr. 83/2016 pentru completarea Legii nr. 8/2006, Legea nr. 109/2005, Legea nr. 118/2002, Legea nr. 136/2015, Legea nr. 213/1998, Legea nr. 35/1994, Norma metodologică privind perceperea, încasarea, utilizarea, evidența și controlul destinației sumelor rezultate din aplicarea timbrului 2003, Codul Fiscal ART. 15); **facilități individuale și de stimulente financiare** (Ordonanța nr. 21/2007, Legea nr. 263/2010, Legea nr. 165/2018, Ordonanța de urgență nr. 11/1998, Codul Fiscal ART. 72, 154, 269, 292, Legea 76/2002, Hotărârea Guvernului nr. 685/2015, Legea nr. 263/2010, Finanțări nerambursabile și împrumuturi fără dobândă garantate de stat); **facilități fiscale pentru activitatea de creație** (Finanțări nerambursabile, instituții de finanțare MCIN, Hotărârea nr. 90/2010, Legea nr. 353/2007, HG 385/2004, Legea bibliotecilor nr. 334/2002, Codul fiscal-TITLUL IX); **facilități fiscale pentru antreprenariat cultural** (Codul Fiscal, Ordonanța de urgență nr. 39/2018, Facilitati ajutoare de stat prin schema de ajutor de minimis, de către Consiliul Concurenței - Rețeaua Națională de Ajutor de Stat)

3) Statutul educațional al artistului în legislația națională

În urma feedback-urilor obținute din interacțiunea cu peste 350 de stakeholderi și din completarea unui chestionar de către 300 de persoane, s-a pus în discuție necesitatea studiilor educaționale și / sau a studiilor vocaționale pentru exercitarea profesiei de artist (în mod generic).

Luând în considerare Legea Educației art. 338, numărul universităților artistic-vocaționale la nivel național (22 de instituții de învățământ superior, cu 37 facultăți), existența furnizorilor de servicii de educație non-formală, de formare profesională și de educație permanentă. faptul că meseriile din cadrul Clasificatorului Ocupațiilor din România au obligatoriu menționat nivelul studiilor iar din cele peste 230 de profesii creative inventariate (v. Anexe) peste 80% au cerințe de nivel studii superioare, faptul că anumite uniuni de creație au această cerință obligatorie pentru acceptarea de membri prin statutele proprii dar și numărul de universități și facultăți vocațional artistice de la nivelul țării, s-a relevat necesitatea menționării și unui statut educațional al artistului, ca parte a statutului societal menționat în prezenta PPP.

***educația artistic-vocațională de tip formal** are loc în 22 de instituții de învățământ superior, cu 37 facultăți: Universitatea Babeș - Bolyai din Cluj-Napoca, Universitatea de Vest din Timișoara, Universitatea Transilvania din Brașov, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Universitatea din Oradea, Universitatea Națională de Arte din București, Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București, Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „I. L. Caragiale” din București, Universitatea de Arte "George Enescu" din Iași, Universitatea Națională de

Muzică din București, Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca, Universitatea de Arte din Târgu Mureș, Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad, Universitatea „Valahia” din Târgoviște, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, Universitatea din Pitești, Universitatea Creștină Partium din Oradea, Universitatea Spiru Haret din București, Universitatea Hyperion din București, Universitatea Română de Științe și Arte „Gheorghe Cristea”, Academia de Muzică "Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca.

***educația permanentă și formarea profesională continuă** de interes comunitar înafara sistemelor formale de educație, obiectiv urmărit de așezămintele culturale, cf Ordonanța nr. 118/2006 privind înființarea, organizarea și desfășurarea activității așezămintelor culturale, prin includerea tuturor modificărilor și completărilor aduse de către: LEGEA nr. 143 din 21 mai 2007; Ordonanța de Urgență nr. 65 din 27 iunie 2007; Legea nr. 357 din 3 decembrie 2007; Ordonanța de Urgență nr. 110 din 8 decembrie 2010; Ordonanța de Urgență nr. 16 din 19 august 2014; Ordonanța de Urgență nr. 58 din 22 septembrie 2014.

Așezămintele culturale sunt **instituții publice sau persoane juridice de drept privat**, indiferent de forma de organizare și finanțare, care desfășoară activități în domeniul cultural, de informare și de educație permanentă, **reprezentând servicii culturale de utilitate publică**, cu rol în asigurarea coeziunii sociale și a accesului comunitar la informație. Așezămintele culturale pot fi: căminele culturale, casele de cultură, universitățile populare, școlile populare de arte și meserii, centrele culturale, formațiile sau ansamblurile profesioniste pentru promovarea culturii tradiționale, centrele zonale pentru educația adulților, centrele pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale și altele asemenea.

4) Statutul profesional al artistului în legislația națională

***Clasificatorul Ocupațiilor din România**

Profesia de artist, creator, autor se regăsește sub diverse denumiri de meserii creative în Clasificatorul Ocupațiilor din România. O cercetare a COR a relevat **232 de profesii creative din Subgrupa 26 - Specialiști în domeniul juridic, social și cultural, Subgrupa 34 - Alți specialiști în domeniul juridic, social și cultural, Subgrupa 21 – Specialiști în domeniul științei și ingineriei, Subgrupa 35 - Tehnicienii în informatică și comunicații și Subgrupa 12 - Conducători în domeniul administrativ și comercial.** (v. Anexe).

***Organizații de creatori**

Artistul, autorul, creatorul și lucrătorul cultural care aparțin organizațiilor de creatori sunt definiți în Statutele fiecărei organizații în parte. **Apartenența la acestea aduce diferite facilități și beneficii socio-profesionale** precum cele menționate în **Legea nr. 263/2010, Legea nr. 246/2005, Legea nr. 35/1994, Lege nr. 109/2005 și OG nr. 4/2008, Legea nr. 118/2002, Legea nr. 8/2006, Legea nr. 8/1996, HG nr. 401/2006.**

Există organizații de creatori (12) cărora le sunt direcționate un număr de timbre culturale, prin Ordinul nr. 2664/2003 pentru aprobarea Criteriilor și procedurii de acordare a statutului de utilitate publică asociațiilor, fundațiilor și federațiilor care desfășoară activități din sfera de competență a Ministerului Culturii și Cultelor și prin Legea 121/2002 privind aprobarea Ordonanței nr. 123/2000 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1994 (timbrul literar, în valoare de 2% din prețul de vânzare a unei cărți și care se adaugă acestui preț: Uniunea Scriitorilor din România, Asociația Scriitorilor Profesioniști din România; timbrul cinematografic, în valoare de 2% din prețul unui bilet și care se adaugă acestui preț: Uniunea Autorilor și Realizatorilor de Film din România, Uniunea Cineaștilor din România; timbrul teatral, în valoare de 5% din prețul unui bilet și care se adaugă acestui preț: Uniunea Teatrală din România; timbrul muzical, în valoare de 5% din prețul unui bilet și 2% din prețul fiecărui disc, fiecărei tipărituri, casete video și audio înregistrate, cu caracter muzical, altele decât cele folclorice, și care se adaugă acestor prețuri: Uniunea

Compozitorilor și Muzicologilor din România, Uniunea Criticilor, Redactorilor și Realizatorilor Muzicali din România, Uniunea de Creație Interpretativă a Muzicienilor din România, Uniunea Interpreților, Coregrafilor și Criticilor Muzicali din România; timbrul folcloric, în valoare de 5% din prețul unui bilet și 2% din prețul fiecărui disc, fiecărei tipărituri, casete video și audio folclorice înregistrate și care se adaugă acestor prețuri: Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, Uniunea de Creație Interpretativă a Muzicienilor din România; timbrul artelor plastice, în valoare de 0,5% din prețul de vânzare a operei de artă și care se adaugă acestui preț: Uniunea Artiștilor Plastici; timbrul arhitecturii, în valoare de 0,5 0/00 din valoarea investiției, indiferent de beneficiarul sau de destinația acesteia: Uniunea Arhitecților din România, Ordinul Arhitecților din România; timbrul de divertisment, în valoare de 3% din prețul unui bilet și care se adaugă acestui preț: Uniunea Teatrală din România, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, Uniunea de Creație Interpretativă a Muzicienilor din România.

Există organizații de creatori (6) cărora li se direcționează, cf Legii nr. 136/2015, 4.500.000 lei anual pentru editarea de reviste (Uniunea Arhitecților din România, Uniunea Artiștilor Plastici din România, Uniunea Cineaștilor din România, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, Uniunea Scriitorilor din România, Uniunea Teatrală din România).

Există organizații de creatori (9) cărora li se acceptă cf Legii nr.8/2006 indemnizația suplimentară pentru pensiile membrilor săi (Uniunea Scriitorilor din România, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, Uniunea Artiștilor Plastici din România, Uniunea Teatrală din România, Uniunea Cineaștilor din România; Uniunea de Creație Interpretativă a Muzicienilor din România, Uniunea Autorilor și Realizatorilor de Film din România, Uniunea Arhitecților din România, Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România).

Președinții a 6 organizații de creatori pot propune liste pentru indemnizațiile de merit cf Legii nr. 118/2002 (Uniunea Arhitecților din România, Uniunea Artiștilor Plastici din România, Uniunea Cineaștilor din România, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, Uniunea Scriitorilor din România, Uniunea Teatrală din România).

Organizațiile de creatori primesc anual subvenții și beneficii, fiind de utilitate publică (Ordinul 26/2000) sau prin legi speciale (precum Legea nr. 136/2015) și dețin patrimoniu propriu.

***Organismele de gestiune colectivă a dreptului de autor și a drepturilor conexe (OGC) Artistul, ca titular de drepturi, poate fi membru sau nu al unui organism de gestiune colectivă și poate avea drepturi și facilități în funcție de prezența operei sale în spațiul public. OGC sunt persoane juridice constituite prin libera asociere, având ca obiect principal de activitate colectarea și repartizarea drepturilor a caror gestiune le este încredințată de către titulari. Acestea se constituie în condițiile legii, cu avizul Oficiului Român pentru Drepturile de Autor (HG nr. 401/2006) și funcționează potrivit reglementărilor privind asociațiile fără scop patrimonial și potrivit prevederilor Legii nr. 8/1996 (art. 124 și 125 din Legea nr. 8/1996 cu modificările și completările ulterioare).**

În prezent, în România, sunt organizate și funcționează cu avizul ORDA un număr de **15 organisme de gestiune colectivă**, cu aproximativ 50,000 de membri.

În anul 2018 organismele de gestiune colectivă au colectat 278 milioane lei și au reținut peste 36 de milioane de lei pentru cheltuieli.

***Instituții publice și private de cultură**

Artistul debutant care este se angajează poate beneficia de **Legea nr. 279 /2005, Legea nr. 335/2013, Legea nr. 176/2018.**

V.b.1. Problema identificată

Specificitatea creației și muncii artistice și diversitatea foarte mare a manifestărilor creative face dificilă relaționarea legislativă a statului cu individul artist, creator, autor. Instituțiile statului legiuitor pot decide drepturi, facilități și obligații per individ doar dacă acesta are un drept fundamental (Constituție) sau dacă acesta aparține specific vreunei categorii profesionale sau sociale.

Mai mult, tipologia relațiilor contractuale cu un artist este diferită de celelalte munci prestate la nivel societal. În acest context, considerăm necesară intermedierea acestei relații stat-artist prin angajatori de profil sau asociații profesionale de profil și uniuni de creatori, astfel propunând reglementări legislative la nivel de sistem, în direcția: democratizării accesului la drepturi și facilități instituite legal pentru artiști, creatori, autori și a unei rigori și precizii a rezolvării problemelor de fond pe domeniu creativ specific.

Astfel că instituțiile și asociațiile profesionale de profil și uniunile de creație / organizațiile de creatori pot oferi protecție socială specifică și beneficii relaționate cu natura specifică a muncii creative.

Se identifică următoarea problemă compusă din:

- Lipsa unei definiții ale artistului, creatorului, autorului
- Lipsa unei reglementări general aplicabile fondării și activității uniunilor de creație - ca organizații de creatori, ca asociații profesionale, ca organizații reprezentative și de utilitate publică
- Lipsa de informare a drepturilor și obligațiilor de către artiști și lucrători culturali
- Penuria de instituții/organizații specializate în consultanță pe probleme specifice sectorului cultural extins

care problemă duce la un cadru legislativ neunitar privind o recunoaștere socio-profesională a artistului, creatorului, autorului, prin drepturi și facilități ale acestuia conferite și garantate, inclusiv prin intermediul organizațiilor de creatori și a organismele de gestionare colectivă.

V.b.2. Soluția propusă

Consolidarea unui statut al artistului prin această propunere de politică publică se referă la o **clarificare prin armonizare (corelare și modificare) legislativă a unei condiții privite din mai multe puncte de vedere: sociale, educaționale, profesionale, o condiție, un statut care deja există, fărâmițat, în legislație sau structuri instituționale.** Astfel, se are în vedere o definiție umbrelă, incluzivă, și o poziționare societală a artistului.

Prezenta politică publică propune armonizare legislativă, nu omogenizare și un statut incluziv și nu unul uniform. Din studiile, analizele, legile studiate, din întâlnirile și dezbaterile avute în cadrul proiectului **s-a relevat faptul că există un statut al artistului în România și se regăsește „fărâmițat” în diferite formulări legislative sau instituționale.** Astfel, propunerea de față prezintă, la capitolul formulării și fundamentării problemei, urmărirea formulării acestui statut dintr-o axă orizontală - definiția - și trei direcții: fiscal-social, educațional și profesional.

Soluția propusă presupune o rezolvare integrată prin rezolvarea concomitentă și succesivă a următoarelor puncte:

- armonizarea legislativă, eliminarea contradicțiilor și confuziilor generate de multitudinea de legi
- informări constante pentru artiști și lucrători culturali prin întâlniri organizate în țară privind drepturile și obligațiile domeniului cultural extins și conexe
- colaborarea cu experți cu o vastă experiență atât în sectorul creativ pentru consultanță specializată în probleme specifice domeniului (Centrul Artistului)

Formularea unui statut permite consolidarea acestuia deci această privire sistemică asupra statutului artistului, creatorului, autorului în România permite propuneri de rezolvare integrate, care să nu dezechilibreze ci să decongestioneze, care nu anulează sau abrogă drepturi și facilități, ci le diversifică și le multiplică.

În PPP de față s-au luat în considerare și s-au păstrat facilitățile și drepturile prezente ale artiștilor (fie la nivel de individ, fie la nivel de asociație, organizație sau uniune reprezentativă pentru acesta), propunându-se normări, clarificări și armonizări legislative și nu anulări de facilități și drepturi.

În Varianta Recomandată a prezentei PPP s-au luat în considerare și realități economice prezente precum deficitul de buget actual (2019), pragul de îndatorare externă și starea fondului de pensii din surse precum Ministerul Finanțelor Publice (MFP), Institutul Național de Statistică (INS), Banca Națională a României (BNR) și EUROSTAT.

VI.Scop

Consolidarea unui statut societal al artistului, autorului, creatorului în România prin armonizarea și normarea de măsuri legislative în favoarea exercitării legale a drepturilor și obligațiilor și prin formarea și informarea actanților din domeniul cultural extins

VII.Obiective generale si specifice

1.Accesibilizarea drepturilor și facilităților legale pentru toți artiștii și lucrătorii culturali din România și a obligațiilor corelative

1.1.Soluționarea aspectelor legale pe care le presupune armonizarea legislativă pentru egalitate de șanse

2.Informarea și formarea tuturor celor interesați din domeniul cultural extins asupra diferitelor tipuri de statute, drepturi și obligații sociale, profesionale, educaționale

3.Formarea de specialiști în activități de advocacy care să promoveze crearea unui cadru legislativ cu îmbunătățiri ale condiției socio-profesionale a artistului, creatorului, autorului și a ecosistemului său

Beneficiari

Direcți: Creatori, Artiști, Autori;

Indirecți: Organizații de creatori; Lucrători Culturali, Operatori culturali (autorități publice, organizații non-profit, entități private for-profit); Personal conexe creativ; Personal educațional - învățământ artistic-vocațional formal, tipuri de educație non-formal și alternativ; Media

VIII. Variante de soluționare

VIII.a. Varianta 1 de soluționare (recomandată): Consolidarea unui statut al artistului printr-o clarificare prin armonizare (corelare și modificare) legislativă a acestei condiții sociale și profesionale

Astfel, această variantă este recomandată pentru că propune consolidarea unui statut al artistului printr-o clarificare prin armonizare (corelare și modificare) legislativă a acestei condiții sociale și profesionale, oferind soluții la nivel de sistem și nu remedieri punctuale sau dezechilibre sociale sau legislative. Astfel, se au în vedere pentru prezenta PPP o definiție umbrelă, incluzivă, și o poziționare societală a artistului, creatorului, autorului. Obligațiile ce revin organizațiilor și indivizilor beneficiari de drepturi și facilități și modalitatea de monitorizare și raportare trebuie reglementate ca proceduri transparente, obiective și predictibile și care să nu împiedice dreptul la liberă exprimare și la liberă asociere (cf Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene).

Se urmărește asigurarea unui cadru legislativ incluziv pentru o recunoaștere socio-profesională a artistului, creatorului, autorului, prin drepturi și facilități ale acestuia conferite, garantate și intermediare de către organizațiile de creatori și a organismele de gestionare colectivă - conform dreptului de egalitate de șanse (drept fundamental în Constituția României și în Uniunea Europeană) și conform dreptului de liberă asociere (idem) - și o potențare a domeniului cultural extins prin direcții prioritare de acțiune pentru informare, consultanță și formare.

Axele transversale de acțiune în implementarea Variantei de soluționare recomandate trebuie să urmărească:

-armonizarea legislativă, eliminarea contradicțiilor și confuziilor generate de multitudinea de legi

-informări constante pentru artiști și lucrători culturali prin întâlniri organizate în țară privind drepturile și obligațiile domeniului cultural extins și conex, cu invitați de la Ministerul Educației Naționale, Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Ministerul Culturii și Identității Naționale, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, ANAF, ORDA etc.

-colaborarea cu experți cu o vastă experiență atât în sectorul creativ pentru consultanță specializată în probleme specifice domeniului (profesionalizare, contracte, reglementări drepturi autor etc.) (Centrul Artistului)

Prezenta propunere de politică publică privind statutul societal al artistului, creatorului, autorului propune a) **normări metodologice de aplicare și completări aduse legislației care reglementează funcționarea domeniului cultural extins:**

- **Introducerea de definiții ale artistului, creatorului, autorului: modificare DECRET-LEGE nr. 27 din 14 ianuarie 1990** privind organizarea și funcționarea în condiții de autonomie economică a organizațiilor de scriitori, artiști plastici și compozitori, creatori de film și de teatru **sau/și Legea dreptului de autor sau/și o lege nouă**

Sunt propuse modificări legislative care să definească artistul, creatorul, autorul, cu referiri la legislația deja existentă (Clasificatorul Ocupațiilor din România, Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, legile speciale precum Legea nr. 328/2006 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 39/2005 privind cinematografia și Ordonanța nr. 21/2007 privind instituțiile și companiile de spectacole sau concerte, precum și desfășurarea

activității de impresariat artistic). Pe lângă definiție ar trebui menționate statutele sale fiscale și profesionale.

Din analiza sondajului de percepție din 2018 (300 de respondenți), nivelul de afiliere la diverse organisme din domeniu este foarte scăzut. Pe de o parte, așa cum arată datele, un motiv îl reprezintă lipsa motivării (nu obțin niciun beneficiu), iar pe de altă parte respondenții susțin că este nevoie de asociații profesionale eficiente, ca atare un alt motiv al neafilierii îl reprezintă și percepția de ineficiență a organismelor existente în prezent. Astfel, doar 45% dintre artiștii care au răspuns la sondaj sunt membri ai unei asociații de creație, iar circa 2 din 10 dintre aceștia au declarat că nu au niciun beneficiu în urma afilierii.

Componenta legislativă a statutului artistului trebuie conturată ca politică publică alternativă, în prealabil considerând ca trebuie definit „Artistul”: un artist calificat sau un artist prin vocație, un artist angajat sau un artist liber de contract, un artist care dorește și acceptă să adere la structuri organizatorice profesionale sau un artist independent – raportat la cele anterior enunțate ar urma a fi stabilite rolul și locul artistului în societate, drepturile conferite și obligațiile pe care și le asumă, corelative drepturilor de care beneficiază.

- **reglementări juridice legate de particularitățile fondării și activității uniunilor de creație - ca organizații de creatori, ca asociații profesionale, ca organizații reprezentative și de utilitate publică, prin:**

-introducerea definiției pentru uniunii de creație / uniunii de creatori / **organizații de creatori**, ca asociație profesională în domeniul culturii, **și stabilirea criteriilor de reprezentativitate care conferă statutul de partener social abilitat să își reprezinte membrii in cadrul dialogului social instituționalizat** (cf altor entități menționate în Legii dialogului social) în: **DECRET-LEGE nr. 27 din 14 ianuarie 1990** privind organizarea și funcționarea în condiții de autonomie economică a organizațiilor de scriitori, artiști plastici și compozitori, creatori de film și de teatru, **Legea nr. 62/2011**, actualizată 2018, Legea dialogului social și în **Ordonanța nr. 26 din 30.01.2000** cu privire la asociații și fundații aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.246/2005 - în colaborare cu reprezentanții organizațiilor de creatori deja existente. În momentul de față în legislație apar concomitent denumiri de uniune de creație, uniuni de creatori și organizații de creatori.

-reglementarea statutului de utilitate publică pentru organizațiile de creatori prin clarificare drepturi și obligații plus menționarea unei reacreditări la un interval finit de timp - în **Ordonanța nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații**, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.246/2005 - în colaborare cu Secretariatul General al Guvernului

-modificarea prin eliminarea restricției de apartenență la Alianța Națională a Uniunilor de Creatori - în **Legea nr. 136/2015** pentru finanțarea revistelor de cultură reprezentative din România, acordată distinct pentru revistele uniunilor de creatori din România și în Ordinul nr. 2664/2003 pentru aprobarea Criteriilor și procedurii de acordare a statutului de utilitate publică asociațiilor, fundațiilor și federațiilor care desfășoară activități din sfera de competență a Ministerului Culturii și Cultelor și în Legea nr. 118/2002 privind indemnizația de merit - în colaborare cu reprezentanții Comisiei de Cultură a Camerei Deputaților

-modificarea prin eliminare a Anexelor 1-8 (listele de organizații de creatori care au acces la timbru), cu menționarea ca destinatari a „organizațiilor de creatori” - în **Norma metodologică privind perceperea, încasarea, utilizarea, evidența și controlul destinației sumelor rezultate din aplicarea timbrului** literar, cinematografic, teatral, muzical, folcloric, al artelor plastice, al arhitecturii și de divertisment, precum și procedura de solicitare și comunicare a opțiunilor titularilor de drepturi de autor sau ale titularilor de drepturi conexe

dreptului de autor ori, după caz, ale moștenitorilor acestora din 14.10.2003 - în colaborare cu reprezentanții Comisiei de Cultură a Camerei Deputaților și Ministerului de Finanțe

Tot în direcția unui statut al unui artist, creator, autor implicat și informat, prezenta PPP urmărește b) **activități de informare, consiliere și formare profesională specifice la nivel național privind drepturile și obligațiile artistului și ecosistemului său prin:**

- **sesiuni de consiliere juridică și profesională** specializate pe domeniul cultural extins, prin intermediul unui organism numit Casa Artistului, aparținând de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național
- **sesiuni de informare** online dar și offline, la nivel național privind drepturile, facilitățile și obligațiile artiștilor, creatorilor și autorilor, cu invitați din organizații de creatori, organisme de gestiune colectivă, instituții finanțatoare de cultură, instituții artistic-vocaționale, Casa de Pensii, ANAF etc.
- **sesiuni de formare profesională** în domeniului advocacy cultural, în direcția creșterii sustenabilității domeniului prin inserția de specialiști (per sector, per breaslă etc.) capabili să centralizeze problematici, să formuleze și să propună schimbări legislative, să monitorizeze, să evalueze și să continue pe termen lung dezvoltarea legislativă armonioasă a domeniului.

Buget estimat

Avantajul bazelor de date de la nivelul ministerelor și a instituțiilor din subordine este dat de acuratețea datelor, calitatea informațiilor de a actualizate și volumul mare de analiză. Colectarea datelor nu presupune costuri suplimentare pentru că, în cele mai multe cazuri, ea este rezultatul unor transmișeri de fluxuri de date de la instituțiile locale către instituțiile de nivel central în mod obligatoriu. Funcționarii implicați în procesarea acestor date sunt deja angajații instituției de resort avute în vedere (MCIN), aspect care nu implică costuri suplimentare. La fel și în cazul compartimentele juridice ale altor ministere, aceștia vor avea ca sarcină promovarea actelor normative, de asemenea activitate care nu impune costuri suplimentare. Ministerul Culturii și Identității Naționale, prin activitatea Institutului Național de Cercetare și Formare Culturală, beneficiază și transmite către piață diverse și variate studii care reflectă situația domeniului cultural în România. Costurile legate de organizarea de informări și formări pot fi mai ridicate, implicând cheltuieli cu transportul, cazarea și închirierea diferitelor spații pentru dezbateri.

Etapa de colectare a informațiilor

- Funcționari publici cu atribuții stabilite prin fișa postului, 6 persoane; Cheltuieli de personal - 7000 lei brut / lună / persoană x 6 luni; Cheltuieli consumabile - 25.000 lei; Cheltuieli legate de colectarea datelor și mentenanța sistemelor informatice - 35.000 lei; Cheltuieli de comunicare - 35.000 lei

Etapa de realizare a analizelor

- Funcționari publici cu atribuții stabilite prin fișa postului, 6 persoane: Cheltuieli de personal - 7000 lei brut / lună / persoană x 12 luni; Cheltuieli consumabile - 25.000 lei; Cheltuieli legate de colectarea datelor și mentenanța sistemelor informatice - 35.000 lei; Cheltuieli de comunicare - 35.000 lei

Etapa de elaborare și implementare a soluțiilor

- Funcționari publici cu atribuții stabilite prin fișa postului, 6 persoane: 7.000 lei brut/lună/persoană x 12 luni; Cheltuieli consumabile - 25.000 lei; Cheltuieli legate de colectarea datelor și mentenanța sistemelor informatice - 35.000 lei; Cheltuieli de comunicare - 35.000 lei

- Experti, 3 persoane: 9000 lei /expert/lună x10 luni
- Întâlniri pentru identificarea soluțiilor: 5000 lei/eveniment

Impact social

În cadrul ministerelor și a instituțiilor din subordinea acestora, existența bazelor de date facilitează fundamentarea unor politici publice și impactul acestora asupra mediului social. Colectarea și analiza datelor nu sunt costisitoare, în multe cazuri ele existând deja și constituind o constantă a activității curente a funcționarilor. În aceste cazuri este nevoie doar de o reinterpretare a datelor existente într-o cheie diferită, care ar furniza informații noi și relevante.

Schimbările legislative propuse vor aduce o transparentizare a resurselor financiare ale organizațiilor care reprezintă artiștii, creatorii, autorii și a proiectelor și programelor în direcția cărora acestea direcționează aceste resurse. Sintagma că „nu sunt bani în cultură” va fi, dacă nu mai rar folosită cel puțin va fi însoțită și de justificări coerente ale acestui fapt pe care îl conține.

Artiștii, creatorii, autorii vor ști unde sunt resursele, cum le pot accesa, care le sunt drepturile și obligațiile pe care le au datorită apartenenței artistice-profesionale, care le sunt facilitățile și obligațiile sociale. Artiștii vor putea da forma pe care o doresc organizațiilor de creatori de care aparțin, prin propuneri de strategii sau proiecte în care acestea să direcționeze resursele, vor putea fi stăpâni pe drepturile lor de autor și conexe, vor putea organiza uniuni de creatori noi sau organisme de gestiune colectivă noi. Artiștii vor putea avea o imagine mai clară a dimensiunii propriului sector de activitate, ale punctelor tari și slabe ale acestuia, putând să se implice direct în creșterea calității vieții, atât a celor cărora le dedică lucrările și operele, cât și a celei proprii.

Impact economic: creșterea nivelului de finanțare a proiectelor artiștilor sau entităților organizatoare de proiecte artistice și culturale; creșterea implicării la nivel local, prin cererea propriilor drepturi și facilități din partea artiștilor către autoritățile locale, în temeiul legilor care îi reprezintă; standardizarea unui prag de remunerare a drepturilor de autor, în lumina transparentizării drepturilor și obligațiilor artiștilor.

Armonizări, normări și modificări legislative sistemice și sectoriale specifice pot decongestiona finanțarea domeniului cultural extins.

Beneficii: acces sensibil egal și transparent al entităților non-profit la dobândirea statutului de „utilitate publică”; acordarea statutului de „utilitate publică” pentru entitățile non-profit, doar pentru perioada în care derulează în mod real activitatea/proiectul de utilitate publică, dar nu mai mult de 3/5/7 ani, și nu pentru că conține în obiectul de activitate „activități de utilitate publică”; posibilitatea introducerii statutului de „utilitate publică la nivel local” în condițiile sus-arătate, legată de posibilitatea finanțării din bugetul local, pentru proiecte derulate/importante/de utilitate la nivel local; transparența reală a colectării și gestiunii fondurilor colectate din taxa de timbru cultural; reducerea subfinanțării sectorului independent și creșterea duratei de activitate pentru organizațiile și artiștii din mediul privat și asociativ; oferta culturală a sectorului asociativ și a artiștilor independenți este mai variată, ca urmare a participării acestora în procesul decizional și legislativ, printr-un dialog constant cu autoritățile locale; transformarea activităților culturale prestate în condiții de barter sau voluntariat în activități remunerate în baza unor relații contractuale (contracte de drepturi de autor, contracte individuale de muncă).

Riscuri: opoziție din partea actualelor entități non-profit beneficiare ale actualului sistem de reglementare; greutățile întâmpinate în procesul de legiferare (că e vorba de o lege nouă sau de modificarea uneia existente procedura, durata, complicațiile sunt similare); marea majoritate a actanților din domeniu va sta în expectativă; creșterea în mod exponențial a numărului de profesioniști care se autodeclară artiști și creatori independenți; supralegerarea unor domenii de activitate creativă, prin adoptarea unei politici publice care vizează grupuri-țintă a căror profesie este reglementată (de exemplu arhitectii); omiterea din listele de profesii creative (subgrupe COR) și de coduri CAEN pentru industriile culturale și creative (coduri CAEN conform Strategiei pentru cultură și patrimoniu național 2016-2022) a unor profesii și coduri ce pot beneficia de efectele propunerii de politici publice; stabilirea unor mecanisme corespunzătoare de gestionare care nu permit distribuirea resurselor printr-un algoritm obiectiv către potențialii beneficiari; consumul de resurse necesar funcționării mecanismului de gestionare este ridicat și generează nemulțumirea și neîncrederea potențialilor beneficiari; suprapunerea categoriilor de profesii face ca unele profesii să fie potențial incluse în categoria artiștilor și creativilor (de exemplu pentru codurile CAEN în cazul serviciile IT Codul fiscal prevede deja unele facilități).

Termene preconizate de realizare: aprilie 2022

Grup vizat: angajații Unității de Politici Publice a Ministerului Culturii și Identității Naționale; reprezentanți de la Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală; 3 specialiști angajați de către MCIN pentru consultanță juridică și profesională dedicat artistică în cadrul Casei Artistului; reprezentanți ai ORDA; reprezentanți ai organismelor de gestiune colectivă (15); reprezentanți ai organizațiilor de creatori deja existente (12)

Modalități de monitorizare și evaluare: monitorizarea planului de activități, în corelație cu obiectivele specifice asumate, trimestrial; monitorizarea planului de comunicare a sesiunilor de consiliere, informare și formare; urmărirea parcursurilor legislative ale modificărilor propuse.

Indicatori de performanță: numărul modificărilor de acte normative specifice; numărul de persoane consiliate în Centrul Artistului; numărul de persoane informate despre drepturile și obligațiile existente în domeniul cultural extins; numărul de persoane formate profesional ca Specialist în activitatea de lobby (cod COR 243220)

VIII.b. Varianta 2 de soluționare - Instituirea unei legi noi care definește artistul, creatorul, autorul

Buget estimat

Pentru segmentul de implementare nu există costuri suplimentare, demersul ar fi preluat de către angajații Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, din departamentul de Politici Publice.

Impact legislativ

Ar fi inițiat un proiect de lege care să definească artistul, creatorul, autorul, cu referiri la legislația deja existentă (Clasificatorul Ocupațiilor din România, Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, legile speciale precum Legea nr. 328/2006 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 39/2005 privind cinematografia și Ordonanța nr. 21/2007 privind instituțiile și companiile de spectacole sau concerte, precum și desfășurarea activității de impresariat artistic). Pe lângă definiție ar trebui menționate statutele sale fiscale

și profesionale. Deci și în acest caz, de suprapunere a unei politici publice cu inițiere a unui singur act legislativ, tot este necesară o analiză a actelor normative care reglementează regimul juridic al artistului dar și al organizațiilor de creatori și organismelor de gestionare colectivă care în reprezintă teoretic și juridic.

Impact social

Privirea îngustă și nu holistică asupra problematicilor artistului, creatorului, autorului în România - precum nivelul de trai, calitatea vieții, protecția socială, apartenența la organizații profesionale etc. - și anume propunerea unei singure legi care să reglementeze, prin definiții și norme, statutul societal al acestuia, se estimează că va aduce reacții puternice și negative din mai multe sectoare ale domeniului cultural extins, din punct de vedere al imposibilității unei singure definiții a unui domeniu atât de eterogen și complex și a specificității atât a domeniului în ansamblu cât și a fiecărui sector în parte.

Impact economic

O rezolvare de acest tip, al Variantei 2, atinge anumite problematici de esență, de conținut, de statuare socio-profesională, dar nu adresează problematici sistemice, la nivelul ecosistemului / mediului / „câmpului de producție”. Resurse financiare importante și facilități sunt disponibile teoretic pentru artiști, creatori, autori dar nu ajung la beneficiarii reali, datorită unor blocaje de tip transparență decizională sau viziune managerială.

Efectele vizează: creșterea numărului de locuri de muncă pentru specialiștii activitatea de lobby; creșterea numărului de contracte de muncă, contracte pe drepturi de autor sau drepturi conexe încheiate și onorate (remunerate) pentru artiști și creatori; creșterea numărului de redevențe încasate de către artiști și creatori de la organismele de gestionare a drepturilor de autor.

VIII.c. Varianta 3 de soluționare - Menținerea status quo-ului, a cadrului legal existent

Buget estimat

Neclaritățile legislative privind drepturile și obligațiile organizațiilor de creatori și ale organizațiilor de utilitate publică aduc pierderi financiare mari la bugetul de stat. Nu s-au găsit cifre oficiale centralizatoare privind acest fapt, tocmai datorită proceselor slabe de monitorizare, a instrumentelor cvasi-inexistente de evaluare și de aplicare de coerciții.

Impact legislativ

Păstrarea prezentelor prevederi legale neclare în privința statutului social, economic, profesional al artistului, creatorului, autorului, existența unor prevederi care nu se aplică cu caracter general tuturor persoanelor juridice co-interesate de mediul cultural extins, lipsa unor măsuri de accesibilizare, pe baza drepturilor fundamentale de egalitate de șanse și liberă asociere și în temeiul art.7 din Legea nr.52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, a persoanelor și entităților juridice din domeniul cultural extins la drepturile și facilitățile unei serii de legi precum DECRET-LEGE nr. 27 din 14 ianuarie 1990, Legea nr. 62/2011, Legea nr. 136/2015, Legea nr. 35/1994, Legea nr. 246/2005, lucruri ce au condus la facilități, drepturi și obligații neunitare vor consolida excepționalitatea legală a actualelor prevederi legale și vor perpetua starea de precaritate economică și socială a artistului, ca membru cu drepturi depline al societății.

Impact social

Actuala stare de lucruri: inexistența unor studii și cercetări la nivel de breaslă sau sector cultural privind modalitatea exercitării profesiei, remunerația acestei munci, apartenența la organizații profesionale, lipsa de informare a oportunităților profesionale pentru artiști, ducă la diferențe sensibile în ceea ce privește nivelul de trai și calitatea vieții a artiștilor, creatorilor, autorilor, atât la nivelul domeniului cultural extins cât și comparativ cu alte segmente socio-profesionale.

Impact economic

Actuala stare de fapt permite drenarea resurselor financiare și de tip facilități datorită unei lipse de transparență și a unei centralizări privind veniturile, cheltuielile și patrimoniul de care dispun organizațiile de creatori, a unor derapaje privind statutele apartenenței la organizații profesionale. Absența unor informații clare privind atât bugetele disponibile cât și privind strategia și obiectivele organizațiilor, organismelor dar și a finanțatorilor publice ducă la direcționări aleatorii ale resurselor și la dezechilibre financiare per sector. Decalajul existent între categoriile de creatori/artiști se va mări, unii fiind favorizați prin excepții de la regulă, cei mai mulți fiind ocoliți de excepții. Insuficiența transparență în ceea ce privește modul de utilizare al timbrului cultural nu permite identificarea prin analiză a sumelor estimativ cheltuite fără a avea impact asupra grupurilor-țintă.

Efectele se reflectă în: alocarea de resurse în proiecte și inițiative ce nu răspund nevoilor reale ale sectorului artistic și creativ, fluctuația numărului de inițiative artistice și implicit a ofertei culturale existente pentru categoriile de public în lipsa unor criterii de performanță care să permită identificarea și evidențierea produselor culturale de calitate; menținerea unui statut profesional de tip neafiliat, și anume în afara organizațiilor de creatori, pentru un număr sporit de artiști tineri și consacrați, situație care reprezintă un punct slab atât pentru artiști și creatori, cât și pentru organizațiile de profil; subfinanțarea unor proiecte relevante și unor inițiative ce răspund așteptărilor sectorului cultural și creativ, și respectiv suprafinanțarea unor activități care se derulează fără a se evalua și a se ține cont de performanțele reale și rezultatele cantitative și calitative ale acestora.

Anexe pe www.statutulartistului.ro/utile:

Definiții artist, creator, autor - legislația românească

Centralizare instituții de învățământ superior artistic-vocațional

Centralizare surse de finanțare: MCIN, instituții subordonate, subvenții și direcționări

Centralizare organisme de gestionare colectivă, cu sume colectate și repartizate pe anul 2018

Centralizare profesii creative din COR

Centralizare coduri CAEN industriei culturale și creative

Instituții de finanțare subordonate Ministerului Culturii și Identității Naționale

Mixul legislativ luat în considerare pentru drepturi și obligații artiști și Resurse legislative sistemice și sectoriale pentru domeniul cultural extins

Bibliografie

Glosar de termeni

Resurse pe www.statutulartistului.ro/utile:

Sondajul de percepție privind statutul artistului - rezultate și interpretări

Studiu calitativ cu privire la bunele practici din 5 țări europene

Analiză asupra domeniului activității culturale și de spectacol

Analiză legislativă aplicată - mix 6 legi

Analiză: Impactul intervențiilor prin finanțări de tip grant, finanțare nerambursabilă și subvenție

Analiza impactului economic al unei propuneri de politică publică